

LEFKOŞA TÜRK BELEDİYESİ ESKİ TOPTANCI HALİ (BANDABULİYA)

MİMARİ ETÜT ve ANALİZ RAPORU

Madde 1: BANDABULİYA TARİHÇESİ VE KONUMU:

Mevcut binanın yapılmasından önce açık bir Pazar alanı olarak Bandabuliya'nın tarihi Lüzinyan dönemine kadar uzanmaktadır. Avusturyalı gezginci, Arşidük Louis Salvator'un (1872) Kıbrıs adasında "BAZAAR" diye tanımladığı çarşıları genellikle açık mekanlar olduğunu ortaya koymuştur. Fakat, bu alanlardaki sebze-meyve gibi korunması gerekli ürünler için hasır ve keten kilimler ile mekanların çevrelendiğini belirtmektedir. Eski Bandabuliya'da Ticaret yapılan dükkanlar ve tezgahlar kurulurdu. Ayrıca konaklama için odalarda bulunurdu. Bu odalarda dükkan ve tezgah sahipleri konaklardı.

Bandabuliya, bir diğer deyişle **BELEDİYE ÇARŞISI**. Lefkoşa'da kurulan ilk kapalı sebze çarşısıdır. Bunun yanında adada bulunan 23 adet çarşının sadece 4 tanesinin çatıya sahip olduğunu, birinin ise kısmen çatılı olduğu tespitini yapmıştır (1872). Yukarıda bahsedilen 23 adet çarşının 18 tanesi Lefkoşa kentinde yer almaktadır. Bunlar; Manifaturacılar, Terziler, Basmacılar-kilimciler-dericiler, kunduracılar, iplikçiler, marangozlar, arabacılar, Bakır eşyalar, gümüşçüler, demir eşyalar, toprak eşyalar, tuhafiyeler, tavernalar, sebze-et, balık, tatlıcılardan (Halava) oluşmakta idi.

Her dönemde çarşılar, halka hizmet amacı yanında (1872), Sosyo-Kültürel değerlerin kaynaşmasını sağlamakta idi. Köyler ve kasabalarda üretilen ürünlerin pazarlanmasında çarşılar aktif rol almakta idi. Coğrafi konum olarak Lefkoşa'nın ortasında inşa edilmiş olan Bandabuliya, bir diğer deyişle **BELEDİYE ÇARŞISI**. Lefkoşa'da kurulan ilk kapalı sebze çarşısıdır.

İlk bina Evkafa ait boş arazi üzerinde güney cephesinin Aziziye Tekkesi'nin bitişiğinden 1881-82 yılları arasında konumlanan 14 adet dükkandan oluşmakta idi. (Bağışkan 2011). Yapılan araştırmalar sonucunda dükkanların ardından hal binasının inşası Lefkoşa Belediyesi ile Aziziye Tekke Vakfı arasında 15.07.1881 tarihinde yapılan yazışma kapsamında inşa edildiğini ortaya koymaktadır. Bu sebepten dolayı, dükkanların önünden geçen Koryzis Sokağı ile Tekkenin ana giriş kapısının anlaşma kapsamında belirtildiği gibi 1932 yılında kullanıma sunulan Bandabuliya'nın içine açılmıştır (Bağışkan 2011). Yeni açılmış olmasına rağmen, köylerden ürün satmaya gelen köylüler tarafından yetersizliği konusunda yazılı şikayetler yapılması üzerine 1940 yılında doğu bitişiğindeki arazi alınıp

fonksiyonel kullanım ve mekanların, binanın mimari açıdan yapım sistemi ve malzeme karakterini yaşatarak, yeni dönem strüktürel yapı tekniği ile uyum sağlayacak ve mevcut yapının özelliğini etkilemek yerine ona ilave değer katacak yapım teknikleri düşünülmüştür. Mevcut taş dış duvar cephe duvarların orijinal dokusuna zarar vermeyecek ve onu gizlemeyecek hatta taş dokusu ile çelik strüktürün birlikte kullanılması, mevcut yapıya Sahne sanatlar fakültesinin mekânsal ihtiyaçlarına cevap verecek fonksiyonların eklenmesine izin verecek şekilde kurgulanması yanında, güçlendirilmiş bir yapıya dönüşümü sağlanması hedeflenmiştir.

Bu temel noktadan hareket ederek, mevcut dış kabuğun içerisinde çelik, ahşap, cam malzemeler ile stüdyo, derslik, ofisler ile ilgili özellikli mekan tasarımlarının görsel, ses, ışık gibi teknik ihtiyaçlarını ihtiva eden malzemeler kullanılacaktır. Stüdyo mekanları tek katlı olarak tasarlanmasının nedeni Orijinal ahşap çatı makaslarının bina içerisindeki kullanıcıların algılaması ve Bandabulıya'nın karakteristik yapısının, tarihçesinin ve kültürel mirasının, mekanın kullanıcılarına doğru aktarılması ve yaşatılması şeklinde planlamıştır.

Lefkoşa Türk Belediyesi Sahne Sanatları Bölümünün "Bandabulıya Sahnesi" ile ARUCAD Arkın University Sahne Sanatları Fakültesi ile bire bir örtüşmesi ve birbirini tamamlayıcı olması binaya ve bina çevresinde hedeflenen sosyal, kültürel ve ekonomik değerini yeniden kazanım sağlanacaktır düşüncesindeyiz. Mevcut halinde LTB'nin SSB ile Fakülte ana girişi, sirkülasyon ve yoğunluk açısından konumunu olumsuz değerlendirmiş ve ileride eğer imkan sağlanabilirse Ağazade ailesine ait giriş aksından (geçmişte Toptancılar bölümüne giriş olarak kullanılmakta idi) fakülte ana girişini oluşturabilecek ayrı bir sirkülasyon aksı planlanmıştır. Eğer bu ikinci girişin açılma imkanı olursa, halen aktif olan LTB SSB "Bandabulıya Sahnesi" girişlerinin ayrıştırılma imkanı oluşacaktır.

Ana giriş olarak sıkıntılı olması, mevcut yapıda bu durumu daha olumluya nasıl çevirebiliriz düşüncesi ile, giriş holünün ortak cafe olarak kullanılması ve mekanların girişlerinin içte ayrıştırılması çözümü üretilmiştir. Giriş holünün (Cafe) mevcut çelik asma katı tiyatro sahnesi yönünde ilave yapılarak, giriş holünün güney-doğu köşesine asma kata çıkılan çelik merdivenin yeri değiştirilerek "Black Box" Tiyatro'nun ihtiyacı olan teknik (Işık ve ses yönetimi) odası asma kata alınarak bu ihtiyaca cevap verileceği, tiyatro ve fakülte giriş holün girişleri bir nebze olsun rahatlatılacağı öngörülmüştür.

TUNÇ ADANIR

Y. MİMAR (İTÜ)